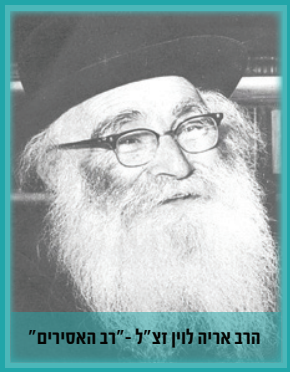
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת פקודי

ב' אדר ב' תשע"ט

גליון מספר 115

דרך חיים

התורה מתארת באריכות רבה את ציווי הקב"ה על עשיית בגדי הכהנים, ההבדל בין הבגדים וההלכות השונות שלהם. לאחר מכן שבה התורה בפרשתנו ומתארת את עשייתם ושוב שבה בספר ויקרא לתאר את שימת הבגדים על אהרן ובניו. שומה עלינו להבין במה ראתה התורה להאריך כל כך בעניין זה.

ספר 'החינוך' מונה שלוש מצוות מיוחדות לבגדי כהונה; מצוה צט- לבישת בגדי כהנים, מצוה ק- שלא יזח החושן מעל האפוד, מצוה קא- שלא לקרוע מעיל של כהנים. בשרשי המצוה הראשונה פותח בעל 'החינוך' פתח להבין את עניין ההרחבה המיוחדת במלבושים:

"משרשי המצוה, היסוד הקבוע לנו כי האדם נפעל לפי פעולותיו ואחריהם מחשבותיו וכוונותיו, והשליח המכפר צריך להתפיס כל מחשבתו וכוונתו אל העבודה, על כן ראוי להתלבש בגדים מיוחדים אליה, שכשיסתכל בכל מקום שבגופו מיד יהיה נזכר ומתעורר בלבו לפני מי הוא עובד, וזה כעין תפילין שנצטוו הכל להניח בקצת הגוף שיהיה לזכרון מחשבת הכשר. ואף על פי שגם הכהן היה מניח תפילין, לגודל ענינו היה צריך גם זה. ומן הטעם הזה נאמר שנתחייבו להיות אורך הכתונת על כל גופו עד למעלה מן העקב מעט, ואורך בית יד שלה עד פס ידו, והמצנפת ארכה שש עשרה אמה ומקיפה בראשו כדי שיראה אותה בכל עת שישא עיניו, והאבנט שחוגר במתניו ארכו ל"ב אמה ומקיפו ומחזירו על גופו כרך על כרך ונמצא שמרגיש בו בכל עת בזרועותיו, שמתוך גבהו ברוב ההקפין הזרועות נוגעות בו על כל פנים. וכל זה ראיה למה שאמרתי למודה על האמת".

כהן שמגיע לעבוד במשכן הוא שליחם של ישראל ושל הקב"ה, בשל כך עליו להעמיד הכרה זו בכל העת למול עיניו. הדרך לעשות זאת היא בעזרת המלבושים המייחדים את הכהנים שמכסים את גופו מכל וכל. נוספו עליהם המצנפות והאבנט שמכח רחבם לכל כיוון שמסתכל הכהן יראה אותם, ובכך תהא כוונתו כל העת לשם שמיים.

סיבה נוספת להרחבה המיוחדת בבגדים מסביר 'החינוך' באיסור הזזת החושן מהאפוד:

"משרשי המצוה, שרצה השם לטובתינו לזכותינו בהגדלת אותו הבית הקדוש, ולהיות כל אשר בו מכוון וקבוע על מכונו, בין ענין כליו שיהיו בתכלית השלמות בין ענין כלי המשרתים כגון מלבושים אלה שהם מלובשים בהן בשעת העבודה, שהכל

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

דרך חיים

יהיה נכון ושלם בתכלית השלמות, לא יחסר שום נוי בכל הדברים, ובאמת כי מנוי הענין הוא שלא יהיה החושן נע ונד על לוח לבו אלא יעמוד שם קבוע כמין חומר".

יש עניין מיוחד בדייקנות והנוי של המקדש ובגדי הכהנים העובדים בו. כל גדולי ישראל שכתבו בעניין המקדש הסבירו שהמקדש הוא ביטוי ושיקוף של עניינים רחבים יותר, ולכן עליו להיות מדויק בתכלית ומכוון כנגד תכנים רוחניים הטמונים בסדרו. כך הסביר הכוזרי ור' חיים מוואלוז'ין שהמקדש בא כנגד האדם בגופו ובנפשו, והיו מבעלי הסוד שהסבירו שבית המקדש הוא כנגד כל העולם, וכותב רבנו בחיי (ויקרא פרק ח פסוק ז), שהיה תלמיד בעל ספר 'החינוך':

"בגדי כהונה סדר לבישתן כך הוא: כתנת, אבנט, מעיל, אפוד, חשן, מצנפת, ציץ הזהב, והנה הם שבעה שהיה משה מלבישן לאהרן ונותנן עליו, ועם המכנסים שהיו לובשין הם עצמן תחלה הן שמונה. וסדר לבישתן כסדר שבעה רקיעים: מכנסים שהיו לכסות בשר ערוה כנגד הרקיע הראשון שבו לבנה שהוא מכסה לאהל העולם השפל (בראשית, ו) "בשגם הוא בשר", כתנת כנגד הרקיע שבו כוכב, אבנט כנגד הרקיע שבו נוגה, מעיל כנגד הרקיע שבו חמה, אפוד כנגד אפודת הרקיע שבו מאדים, חושן כנגד הרקיע שבו צדק, ולכך היו בכפלו אורים ותומים שהיו מצודקין בדבריהם, מצנפת שהיה עליון בראש כנגד הרקיע שבו שבתאי שהוא עליון על כל השבעה, והכתוב קראו "ראש כוכבים", הוא שכתוב: (איוב כב, יב) "וראה ראש כוכבים כי רמו", ציץ שכתוב בו: "קדש לה'", כנגד כסא הכבוד שהוא למעלה משבעה.

ויש עוד בשבעה שהיה משה מלבישן רמז לשבעה הידועים, כי הראשון הוא כתנת בד לבן, והשני אבנט שהיה חוגרו, והכח והגבורה במתנים, והמעיל שכולו תכלת והאפוד שהיה הדר וחשן משפט שוק שמאל, והמצנפת ראויה לחתן, והשביעי הציץ שהיה של זהב והיא הכלה, והבן זה".

לדעתו היו בגדי הכהונה כנגד העולמות העליונים, וכפי שסדר העולמות העליונים מדויק ומדוקדק וכל ההשפעה שיש בעולמו תלויה במצב העולמות העליונים כך כנגד זה פה בעולם התחתון היו בגדי הכהן הגדול מתאימים ומדוקדקים ובהם תלויה ההשפעה לעולמנו. על כן האריכה התורה עוד ועוד על מנת שהדברים יהיו מדויקים ומכוונים ובכך יזכה עולמנו לשפע ברכת הטוב.

שבת שלום ומבורך וחודש טוב!

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בדרכו של ר' אריה

אחד הגנבים שהיו כלואים באגף האסירים הפליליים בירושלים ריצה את עונשו ושוחרר לעת ערב. מאחר והתגורר הרחק מירושלים ולא הייתה לו פרוטה בכיסו סר לביתו של ר' אריה, אותו הכיר מביקוריו בבית-הכלא כדי לקבל ממנו דמי-כיס.

קיבלוהו ר' אריה והרבנית כאורח נכבד, העניקו לו סכום מסוים אך הוסיפו ואמרו לו כי לא יתירו לו לנסוע לפני שיסעד ליבו. האורח הרגיש בטוב, ובתום הסעודה אמר לו ר' אריה: "מודה אני לך שביקרתנו, שעל ידך נזדמן לי במפתיע לקיים שתי מצוות: הכנסת אורחים וגמילות חסדים. אך במטותא ממך, השעה מאוחרת ולמה תטרח לנסוע בשעות הלילה? היכבד והישאר עמנו הלילה". הציעו לו מיטה והתברכו בו...

באשמורת הבוקר התעורר ר' אריה משנתו כדי להכין עצמו לילך לתפילת ותיקין, והנה התברר לו שאותו אורח גנב את גביע היין ופמוטי הכסף ונסתלק לו.

עורר ר' אריה את אשתו וסח לה את אותו המעשה, ואמר: "אני מוחל לו לאותו גנב במחילה גמורה, כדי שלא ייענש בגיני". והוסיף ואמר לרעייתו: "הנה ונבטיח האחד לשני ונקבל בלבנו שמקרה מצער זה לא ישמש כ'תקדים' ולא ימנע בעדנו מלארח גנבים בביתנו גם להבא...".

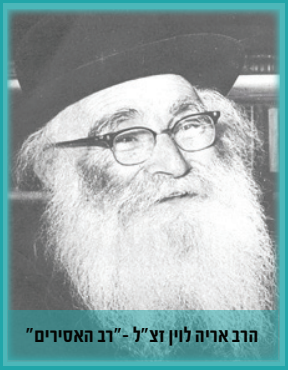
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

לאחר ברכת "האל הקדוש" מתחילות ברכות הבקשה של תפילת עמידה. כפי שביארנו, בשונה משלוש הברכות הראשונות והאחרונות שהינן כיחידה אחת לעניין שהטועה בהן חוזר לתחילתן, ברכות אלו נחשבות כל אחת בפני עצמה והטועה חלילה בברכה חוזר לתחילת אותה ברכה בלבד.

הברכה הראשונה בברכות הבקשה היא ברכת "חונן הדעת". ברכה זו נתייחדה בכך שמבדילים בה במוצאי שבתות וימים טובים בהוספת "אתה חוננתנו", ולאחר תוספת זו חותם "וחננו מאיתך חכמה בינה ודעת", ואילו בשאר התפילות אומר "חוננו" בלא הוספת האות וי"ו. הטעם להוספת בקשה זו היא שברכת "חונן הדעת" הינה בקשה ושבח על מה שחנן אותנו הקב"ה בדעת, ואומרת הגמרא שהיכולת להבדיל בין דבר לדבר באה מכח הדעת שבה נחנן האדם. מכאן אנו למדים שבכל ברכה אפשר להוסיף קודם חיתומה בקשה פרטית מעין אותה ברכה, כגון פרנסה ב"ברכת השנים", רפואה לאדם מסויים ב"רפאנו" וכדומה. אולם למעשה הפוסקים כתבו שמהנכון לשמור את הבקשות הפרטיות ולאמרן בברכת "שומע תפילה" או אחר "יהיו לרצון" הראשון שבסוף התפילה.

בשבת וימים טובים אין אומרים ברכות הבקשה, משום שזמנים מקודשים אלו מיוחדים לשמחה ושלמות ולא להבעת החסרון והקושי. על כן אחר ברכת "האל הקדוש" עוברים לברכות שעסוקות בקדושת אותו היום בו אנו נמצאים. טעם נוסף שאין אומרים ברכות של בקשה בימים מקודשים אלה הוא משום טרחא דציבורא, ומשום שהתפילה בין כה ארוכה בימים אלו קיצרוה במעט בהחסרת ברכות אלה. לכן בדיעבד אדם שהתחיל את ברכות הבקשה ונמצא בתוך אחת מהן יכול לחתום את אותה בקשה, ולאחריה יעבור לברכה שהיא מעניין אותו היום בו נמצא. אדם שהתחיל "אתה" בשביל לומר "אתה חונן" ונמצא בתפילת ערב שבת או מנחה שהברכה האמצעית שלהן מתחילה ב"אתה" ("אתה קדשת" ו"אתה אחד") יכול מיד להמשיך בברכת אותו היום. אך אם אמר "חונן" ממשיך את הברכה עד סופה. לעומת זאת בתפילת שחרית אם אמר "אתה" מתוך הכרה שהוא נמצא בתפילת שבת ורק

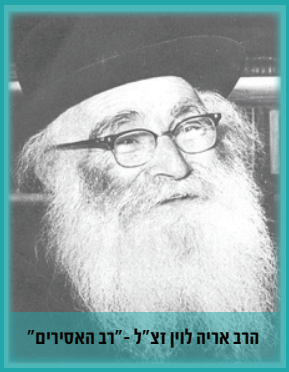
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

התבלבל בין שחרית לערבית או מנחה- יכול להתחיל מיד "ישמח משה", אבל אם לא שם דעתו שהיום שבת והתכוון להתפלל תפילת חול- יסיים הברכה ויתחיל שוב "ישמח משה". אם טעה בכך בתפילת מוסף עוצר מיד ומתחיל את נוסח הברכה האמצעית של אותה תפילת מוסף, משום שמלכתחילה תפילת מוסף נתקנה עם שבע ברכות (ובראש השנה עם תשע) ולא שייך בה ברכת "חונן הדעת" כלל.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

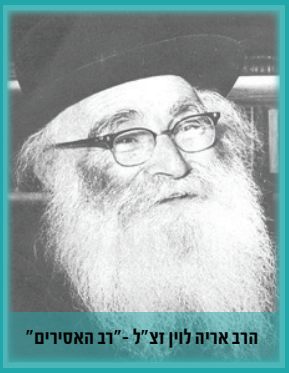
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | כיצד שייך נסיון גדול כמו לשון הרע שכמעט אין עליו תשובה, איך הקב"ה מביא לעולם דבר שכזה שהוא נראה כמשהו לא הוגן כלפינו?

תשובה | אשאל את כבודו, הלא חז"ל אמרו על כמה חטאים ש"מעוות שלא יוכל לתקון" (עי' תלמוד בבלי יבמות דף כב עמוד ב- הבא על האסורה לו והוליד ממזר, תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כז עמוד א- מי שלא אכל בליל יו"ט ראשון של סוכות בסוכה, תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו עמוד א- מי שהפסיד תפילה או קריאת שמע, תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ט עמוד ב- מי שלא הקריב קרבן חגיגה ברגל ועוד). הרי גם אם אדם רצח את חברו ועשה תשובה על המעשה, האם על ידי התשובה הזו חברו יחזור לחיים?! כך גם בלשון הרע, אם אדם דיבר לשון הרע על חברו בתוך רגע אחד כל העולם יודע מהמילה הלא טובה ואיך יוכל להשיב את המילה והדם שנשפך בגללו?!

לשון הרע שקולה כנגד כל העבירות שבתורה שכן אין דרך להחזיר את הנעשה, אבל מכיוון שלא ננעלו דרכי תשובה וכפי שכותב המבי"ט לתלמיד חכם שעבר על ג' עבירות חמורות שעל אף שלכאורה ננעלו בפניו דרכי תשובה שכל מה שאמרה הבת קול על 'אחר'- אלישע בן אבויה "שובו בנים שובבים חוץ מאחר" זהו רק לנסיון האם בכל זאת יתאמץ בתשובה, וודאי שתמיד יש תשובה לכל דבר ואפשר לתקן וגם החטאים החמורים ביותר. כך גם בעניין לשון הרע ניתן לשוב בתשובה, ומשום שמדובר בעבירה שבין אדם לחברו צריך לרצות את חברו וכל עוד החבר שנפגע לא התרצה אין תשובה. הטעם לדבר הוא משום שהעלבון הזה ירדוף אותו כל חייו, הדבר פוגע בו כל הזמן וממשיך להשפיל ולהעליב אותו ולכן התשובה כאן היא מאד קשה.

אומר מרן החפץ חיים שהדרך לעשות תשובה היא ללכת ולומר לחבר שדיברתי עליו כך וכך ולנסות לרצותו בכל הכח. אמנם ר' ישראל סלנט סבר שאין ללכת לחבר ולומר לו דברתי עליך לשון הרע משום שזהו דבר והפכו, מצד אחד אני רוצה לרצות אותו אבל באותו רגע שהחבר שומע שדבירתי עליו לשון הרע כמה כאב לב יש לו ובזה מעצימים את הכאב שנגרם מהחטא. לכן אם אין החבר יודע מהלשון הרע שנאמר עליו יש לעשות תשובה בינו ובין המקום בחרטה, וידוי פה וקבלה לעתיד במקום ללכת לחבר ובכך תתכפר.

בנוסף עלינו להוציא מלב כל מי ששמע מאתנו או מכוחנו את הלשון הרע על אותו אדם, שלא

המשך בעמוד הבא

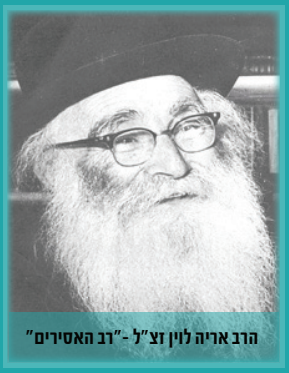
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

המשך תשובה |

יאמינו לדברינו בשום פנים ואופן. ולכן התשובה על לשון הרע ורכילות היא קשה מאד, ובראש ובראשונה עלינו ללמוד הלכות לשון הרע בכדי שנדע ממה עלינו להישמר.

נזכיר בהקשר זה את דברי החיד"א שפוסק שמה שאמרו חז"ל של עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר (תלמוד בבלי מסכת יומא דף פה עמוד ב) זה לא כפי שרגילים להבין שעבירות שבין אדם למקום מתכפרות ועבירות שבין אדם לחברו לא מתכפרות עד שירצה את חברו, אלא שכל עוד לא ריצית את חברך אז גם העבירות של בין אדם למקום לא מתכפרות, כלומר כפרת העבירות תלויה אלו באלו.